

Kielitoimisto suosittaa.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kielivaliokunnan työjaoston viime vuonna käsittelemiä, yleisön taholta tiedustettuja kielenkäyttö- ja sanastoasioita ja niihin esitettyjä ratkaisuja:

Eino Leinon ilta: suositettiin kirjoitettavaksi näin eikä siis, kuten usein

näkee ohjelmailmoitteissa, Eino Leinoilta. Uusi tapa onkin saanut käytäntöä.

Raittiuden Ystävät kutsuu, Helsingin Sanomat kirjoittaa: kun näissä esimerkeissä esitetyn lainen monikkomuotoinen subjekti us. esiintyy vastaavanlaisen yksiköllisen rinnalla (esim. Väestöliitto

kutsuu, Maaseudun tulevaisuus kirjoittaa), pantiin loogillisen yksikön käyttö etusijalle, mutta ei haluttu ainakaan vielä tuomita muodon kannalta johdonmukaisen monikon käyttöä. Useimmiten on niin, että näissä ilmauksissa (mainittujen lisäksi esim. Yhdysvallat, Valtion rautatiet) monikollisuuden perustana olevia osia ei enää ajatella yksilöinä, vaan koko ilmausta yksiköllisenä kokonaisuutena. (Rinnakkaistapauksena voidaan mainita taideteosten monikolliset nimet: lauseessa »Pakolaiset on Linnankosken teos» ei tule kysymykseen monikollinen predikaatti, ei myös esim. lauseessa »Seitsemän veljestä ilmestynyt monilla vieraililla kielillä».)

Laine-tyyppisten sukunimien taivutus: toivotaan taivutuksen pysyvän vast. appellatiivien tasolla (Laineen, Rinteen, Poreen, Aarneen). Mutta **Kunnas**-tyyppisten taivutuksesta oltiin sitä mieltä, että kun *s*-loppuisia sanoja runsaasti kuuluu *kseen*-taivutusluokkaan (kannas, terwas, sormus, varis, siimes) ja myös toista *s*-loppuisista tyyppiä olevat sukunimet — Talas, Porras, Keidas, niinikään esim. Harmas, Karas — ovat yleisesti siirtyneet varsinaisesta taivutusluokastaan ja sopeutuneet näihin (Kunnaksen), ei tätä tendenssiä ole syytä vastustaa. Kuitenkin vast. appellatiivien *aan*-taivutus (Oraan, Talaan) olisi silti sallittava.

Sellaisten partisiippiloppuisten adjektiivien kuin **hyvinvoipa, toimeentuleva, aikaansaava** komparoinen suhteen oltiin sitä mieltä, että varsinaisen vertailun asemesta komparatiivi ja superlatiivi olisi ilmaistava jotenkin kiertäen (esim. paremmin toimeen tuleva, enimän aikaan saava). Komparatiivia **pahansuovempi** pidettiin mahdollisena.

Erilaisten laitosten eri osastoista puhuttaessa käytetään vaihdellen sisä- ja ulkopaikallissijoja: **kirurgisella osastolla ~ kirurgisessa osastossa**. Vaikka ulkopaikallissijojen käyttö perustunee vieraaseen esikuvaan, se on varsin yleistä

(vrt. lisäksi esim. sillä ja sillä luokalla), ja kun siitä ei liene kielenkäytön kannalta vahinkoa, sitä pidettiin sallittavana.

Pitkää ja hankalaa, osaksi epäasiallis-takin »siirtomaantavaramyymälää» ja nykyisin melkein samaa merkitsevää »sekatavaramyymälää» korvaamaan ehdotettiin sanaa **talousmyymälä**.

Ajantilaus: suositetaan tätä asua, jota jo näkee esim. lääkiruueteloissa. Samoin **ajantutkimus**: rationalisoimistoimintaan kuuluva jonkin työn suorittamiseen kuluvan ajan tutkiminen, siis aika objektina; ennestään on jo melko vakiintuneesti käytännössä **työntutkimus**.

Työläinen: vaikka sanalla on niin sanoaksemme sosialistissävyinen vivahdus, ei sitä olisi hylättävä eikä mitenkään pidettävä halveksittavana (**työmies** ja **työntekijä** eivät läheskään aina riitä).

Sanaa **urna** on ruvettu käyttämään 'uran' merkityksessä (luultavasti kontaminoituma: uurre + kuurna); tällaista sanan epäasiallista käyttämistä yleiskielessä ei pidetty hyväksyttävänä.

Pääsytkinto ja **päättötutkinto**: edellisellä on kovin tavallisen »sisään-pääsytkinnon» asemella jo käytäntöä; jälkimmäistä ehdotettiin eräissä laitoksissa jonkin kurssin suorittamisen lopussa pidettävän »ulospääsytkinnon» nimitykseksi.

Maitse ja **vesitse** tapahtuvan postin-kuljetuksen tapaa (**ilmateitse** kuljettamisen vastakohtana) ilmaisemaan ehdotettiin sanaa **pintateitse**.

Urheilukilpailuissa viimeiseksi jääneen kilpailijan (myös joukkueen) leikkilisenä nimityksenä on ollut meilläkin vieras sana »jumbo». Tiedusteluun, millä sanalla se sopivimmin voitaisiin korvata, päätettiin ehdottaa sanonnasta »jäi kuin nalli kalliolle» irroitettua sanaa **nalli**.

Hattulalainen, käpyläläinen: pidettiin tätä tyyppiä selvyiden vuoksi suositeltavana, vaikka se joskus on foneettisesti hankalahko ja vaikka on esimerkkejä *la-*

loppuisesta paikannimestä johdetuista lyhyemmistä lainen-johdannaisista: **karjalainen** (= Karjalan maakunnan asukas; vrt. **karjalalainen**, joka myös tarvitaan), kansankielessä Kokkilan väki = **kokki-**

laiset. Huom. eri merkitys: **tervolainen, tervolalainen**.

Kirkas kiilto: ehdotettiin »korkean kiillon» sijaan.